

مقدمه‌ای بر اقتصاد کلان پیشرفته
رشد و نوسانات تجاری

جلد اول

رشد اقتصادی در بلند مدت
بیکاری و سیاست‌های ساختاری اقتصادی
در بلند مدت

مؤلف

مهدی پدرام

دانشیار گروه اقتصاد دانشگاه الزهراء (س)

۱۳۹۳

سرشناسه	:
عنوان و نام پدیدآور	:
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه الزهرا (س)، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	: ص: مصور، جداول؛
شابک	:
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	:
موضوع	:
موضوع	:
رده‌بندی کنگره	:
رده‌بندی دیویی	:
شماره کتاب‌شناسی ملی	:

مقدمه‌ای بر اقتصاد کلان پیشرفته رشد و نوسانات تجاری

◀ مؤلف: دکتر مهدی پدram / ویراستار:

◀ ناشر: دانشگاه الزهرا (س)

◀ ناظر چاپ:

◀ شابک:

◀ نوبت چاپ: - ۱۳۹۳ / شمارگان: ۱۰۰ جلد

◀ چاپ و صحافی: گوتنبرگ

◀ قیمت: ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ و مسئولیت صحت مطالب کتاب به عهده مؤلف است.

آدرس انتشارات و پخش کوهسار: تهران، خیابان انقلاب، خیابان روانمهر، بین خیابان دوازده فروردین و خیابان فخر رازی، پلاک ۱۰۸

تلفن: ۶۶۴۱۷۶۸۰ - ۶۶۴۶۵۴۲۶

آدرس انتشارات بازتاب: تهران، خیابان انقلاب، خیابان اردیبهشت (شهید منیری جاوید)، تقاطع زاندارمری، ساختمان دانشجو، پلاک ۶۱، طبقه اول

تلفن: ۶۶۴۱۷۴۲۵ - ۶۶۴۹۴۵۴۱ فکس: ۶۶۹۵۶۰۶۹

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱

فصل اول

اقتصاد کلان در بلندمدت و کوتاهمدت.....	۷
۱-۱- اقتصاد کلان چیست؟.....	۷
۱-۲- پدیده‌های اقتصاد کلان در کوتاهمدت و بلندمدت.....	۱۱
۱-۳- تئوری اقتصاد کلان برای کوتاهمدت.....	۱۲
۱-۴- تئوری اقتصاد کلان در بلندمدت.....	۱۷
۱-۵- انعطاف‌ناپذیری واقعی و نرخ طبیعی در اقتصاد کلان در بلندمدت.....	۲۰
۱-۶- تشریح انعطاف‌ناپذیری‌های اسمی اقتصاد کلان در کوتاهمدت.....	۲۶
۱-۷- سیاست‌های اقتصادی بلندمدت در مقابل کوتاهمدت و بعضی تفکرات دیگر در خصوص دوگانگی مرسوم در اقتصاد کلان.....	۳۵
۱-۸- خلاصه.....	۳۹

فصل دوم

حقایق درباره رفاه و رشد.....	۴۱
۲-۱- اندازه‌گیری ثروت یک ملت.....	۴۱
۲-۲- شواهد تجربی.....	۴۳
۲-۳- همگرایی.....	۴۴
۲-۴- فرآیند رشد بلندمدت.....	۵۰
۲-۵- خلاصه.....	۵۵

بخش اول: تئوری اولیه و تجربیاتی درباره‌ی رشد و رفاه

فصل سوم

- انباشت سرمایه و رشد - مدل اولیه سولو..... ۵۹
- ۳-۱- مدل اولیه سولو..... ۶۰
- ۳-۲- تحلیل مدل اولیه سولو..... ۷۲
- ۳-۳- وضعیت یکنواخت..... ۸۰
- ۳-۴- سیاست ساختاری و قانون طلایی..... ۸۳
- ۳-۵- رشد اقتصادی در مدل اولیه سولو..... ۸۷
- ۳-۶- خلاصه..... ۹۰

فصل چهارم

- انباشت ثروت و تحرک سرمایه- مدل سولو..... ۹۳
- برای یک اقتصاد باز کوچک..... ۹۳
- ۴-۱- تحرک فزاینده سرمایه..... ۹۴
- ۴-۲- مدل سولو در یک اقتصاد کوچک باز..... ۹۷
- ۴-۳- تحلیل مدل: پویایی و وضعیت یکنواخت..... ۱۰۲
- ۴-۴- نتایج باز بودن حساب سرمایه: مزایا و معایب جهانی شدن..... ۱۱۱
- ۴-۵- خلاصه..... ۱۲۰

بخش دوم: رشد برونزا

فصل پنجم

- پیشرفت تکنولوژی و رشد- مدل عمومی سولو..... ۱۲۵
- ۵-۱- مدل عمومی سولو..... ۱۲۶
- ۵-۲- تحلیل مدل عمومی سولو..... ۱۳۰
- ۵-۳- وضعیت یکنواخت در مدل عمومی سولو..... ۱۳۸
- ۵-۴- خلاصه..... ۱۴۱

فصل ششم

- آموزش و رشد- مدل سولو با سرمایه انسانی..... ۱۴۳

- ۱-۶- مدل سولو با سرمایه انسانی..... ۱۴۵
- ۲-۶- وضعیت یکنواخت و تحلیل مقایسه ای در مدل سولو با سرمایه انسانی..... ۱۵۳
- ۳-۶- خلاصه..... ۱۶۰

فصل هفتم

- محدودیت‌های رشد؟ - مدل سولو با منابع کمیاب طبیعی..... ۱۶۳
- ۱-۷- مدل سولو با زمین..... ۱۶۵
- ۲-۷- مدل سولو با نفت..... ۱۷۴
- ۳-۷- مدل سولو با وجود زمین و نفت..... ۱۸۰
- ۴-۷- جانشینی نامحدود؟ موضوع مهم نگرانی..... ۱۸۳
- ۵-۷- خلاصه..... ۱۸۵

بخش سوم: رشد درون‌زا

فصل هشتم

- اثرات خارجی تولیدی و رشد درون‌زا..... ۱۸۹
- ۱-۸- یک مدل رشد با اثرات خارجی تولیدی..... ۱۹۰
- ۲-۸- رشد شبه -درون‌زا..... ۱۹۶
- ۳-۸- رشد درون‌زا..... ۲۰۴
- ۴-۸- رشد برون‌زا در مقابل رشد درون‌زا..... ۲۱۰
- ۵-۸- خلاصه..... ۲۱۵

فصل نهم

- رشد درون‌زا بر مبنای تحقیق و توسعه..... ۲۱۹
- ۱-۹- نقش ایده‌ها در توسعه اقتصادی..... ۲۲۰
- ۲-۹- ایده‌ها به عنوان کالای اقتصادی..... ۲۲۲
- ۳-۹- مدل رشد کلان بر مبنای R&D..... ۲۲۹
- ۴-۹- قانون حرکت..... ۲۳۴
- ۵-۹- رشد شبه - درون‌زا..... ۲۳۷
- ۶-۹- رشد درون‌زا..... ۲۴۵

بخش چهارم: بیکاری ساختاری

فصل دهم

- ۲۵۵ بعضی حقایق و تئوری مقدماتی درباره بیکاری
- ۲۵۶ ۱۰-۱- هزینه اجتماعی بیکاری
- ۲۵۸ ۱۰-۲- نرخ بیکاری
- ۲۶۱ ۱۰-۳- شواهد تجربی درباره بیکاری
- ۲۶۶ ۱۰-۴- بیکاری ساختاری بلندمدت و ادواری کوتاهمدت
- ۲۷۶ ۱۰-۵- بیکاری اصطکاکی و بیکاری تجسس چقدر بزرگ هستند؟
- ۲۷۹ ۱۰-۶- خلاصه

فصل یازدهم

- ۲۸۱ دستمزدهای موثر و بیکاری
- ۲۸۱ ۱۱-۱- دستمزدهای موثر: یک مثال اولیه
- ۲۸۳ ۱۱-۲- اولین نگاه به نتایج دستمزدهای موثر در یک چهارچوب تعادل جزئی
- ۲۹۱ ۱۱-۳- علل دستمزدهای موثر
- ۲۹۷ ۱۱-۴- دستمزدهای موثر در یک چهارچوب اقتصاد کلان
- ۳۱۲ ۱۱-۵- خلاصه

فصل دوازدهم

- ۳۱۵ اتحادیه‌ها و بیکاری
- ۳۱۷ ۱۲-۱- آیا اتحادیه‌ها مهم هستند؟
- ۳۱۷ ۱۲-۲- یک مدل تعادل جزئی از بازار نیروی کار دارای اتحادیه
- ۳۲۶ ۱۲-۳- اتحادیه‌ها در چهارچوب اقتصاد کلان
- ۳۳۷ ۱۲-۴- خلاصه

مقدمه

از مهمترین مباحث اقتصاد کلان رشد بلندمدت اقتصادی و نوسانات کوتاه‌مدت ادوار تجاری مشاهده شده در جهان واقعی است. کتاب حاضر مقدمه‌ای بر تحلیل پیشرفته اقتصادی در خصوص این مباحث می‌باشد. در ادامه هدف از نگارش کتاب، ویژگی‌های اصلی و چگونگی استفاده از آن برای اهداف آموزشی بیان می‌گردد.

ویژگی متمایز کتاب و اهداف آن

هدف از تدوین این کتاب پر نمودن شکاف بین کتب اقتصاد کلان میانه و پیشرفته در سطح کارشناسی ارشد و دکتری می‌باشد و برای تدریس سطح اقتصاد کلان II کارشناسی ارشد و ترم اول دکتری طراحی شده است به نحوی که پیش‌زمینه‌ای برای مطالعه کتاب دیوید رومر، الیور بلانچارد و استنلی فیشر یا کتب تخصصی‌تر در اقتصاد کلان باز مانند کتاب موریس ابستفلد و کنت روگف را برای دانشجویان مهیا نماید. با توجه به پیچیدگی تحلیلی و مهارت‌های تکنیکی مورد نیاز، وسعت شکاف بین اقتصاد کلان میانه و پیشرفته و دشواری غلبه دانشجویان بر این فاصله تدوین چنین کتابی ضروری به نظر می‌رسد.

شایان ذکر است که اگر چه هدف این کتاب ایجاد زمینه مناسب برای مطالعه اقتصاد کلان پیشرفته می‌باشد، ولی بسیاری از فصول آن را می‌توان در سطح اقتصاد کلان ارشد نیز تدریس نمود.

از ویژگی‌های متمایز این کتاب به موارد ذیل می‌توان اشاره نمود:

۱- تمرکز بر مدل‌های پایه

نحوه ارائه مطالب در این کتاب به گونه‌ای است که دامنه وسیعی از موضوعات و انواع مدل‌های مختلف را پوشش نمی‌دهد بلکه تمرکز بر تعداد محدودی از مدل‌های پایه اقتصاد کلان است. مدل‌های مورد بحث کتاب مدل‌های اولیه هستند به این معنا که بررسی آنها

نیاز به مهارت ریاضی بالایی ندارد ولی بینش اساسی برای فهم مطالب پیشرفته اقتصاد کلان را فراهم می‌نمایند.

مدل‌های ارائه شده بدون نیاز به تکنیک‌های ریاضی پیچیده به صورت کاملاً عمیق تجزیه و تحلیل شده‌اند بنابراین پس از مطالعه تکنیکی‌تر چنین مدل‌هایی (مانند مدل رشد سولو) دانشجو می‌تواند مستقیماً به مطالعه مدل‌های پیشرفته‌تر (مانند مدل رشد رمزی) بپردازد.

۲- بررسی نظریه‌ها به کمک اطلاعات و مشاهدات و تأکید بر موارد سیاست‌گذاری

هر فصل با مرور حقایق و داده‌های موجود آغاز می‌شود و سپس پیش‌بینی مدل‌ها با داده‌ها و حقایق تجربی مقایسه شده و انتظار می‌رود مدل‌های این کتاب حقایق تجربی را تشریح نماید. در این کتاب نشان داده می‌شود که چگونه مدل‌های مورد بحث در جهت شفاف نمودن سیاست‌گذاری اقتصادی کمک نموده و چگونه این مدل‌ها برای سیاست‌گذاری اقتصادی استفاده خواهند شد.

۳- سازگاری درونی کتاب

برای ایجاد یک تصویر هماهنگ از اقتصاد کلان در ذهن دانشجویان ارتباط بین مدل‌های مورد بحث کتاب بیان می‌گردد. برای مثال با معرفی اشتباهات در انتظارات و چسبندگی‌های اسمی کوتاه مدت در مدل نشان داده می‌شود که چگونه منحنی عرضه کل در نوسانات تجاری کوتاه مدت را می‌توان از مدل‌های مربوط به بیکاری ساختاری بلندمدت استخراج کرد و یا ارتباط بین مدل رشد اقتصادی و نظریه سیکل‌های تجاری واقعی نشان داده خواهد شد.

۴- نوآوری کتاب

جنبه‌هایی از نوآوری در این کتاب مشاهده می‌گردد، برای مثال در فصل ۴ مدل سولو در اقتصاد باز تعمیم داده می‌شود که می‌توان اثرات بلندمدت تحرک بین‌المللی سرمایه را تجزیه و تحلیل کرد. این مدل می‌تواند مبنایی برای بحث در خصوص موضوعات جاری جهانی شدن باشد بعلاوه در فصل ۷ یک مدل ساده سولو با منابع طبیعی کمیاب

معرفی می‌شود که می‌تواند روشنگر بعضی از موضوعات در خصوص محدودیت‌های محیط زیست در رشد باشد.

در بررسی اقتصاد کلان در کوتاه‌مدت، چهارچوب جدید AS-AD استفاده شده است که در آن متغیر اسمی به جای این که سطح عمومی قیمت باشد نرخ تورم است و سیاست پولی که به صورت قانونی مشخص می‌شود نرخ بهره کوتاه‌مدت را تعیین می‌کند.

این نوع طراحی بتدریج تحلیل AS-AD و IS-LM سنتی و مرسوم را از دور خارج نموده و جانشین آن خواهد شد، زیرا در تحلیل جدید ارتباط دادن مدل با مباحث سیاست‌گذاری دنیای واقعی ساده‌تر است. با این وجود در فصل ۱۶ هنگام بررسی تقاضای کل، ارتباط بین ویژگی سیاست پولی و تحلیل سنتی تر بازار پول نشان داده می‌شود تا دانشجویانی که با تحلیل IS-LM آشنا هستند. به سادگی بتوانند چهارچوب جدید AS-AD را متوجه شوند.

در کتاب دوم روش تحلیل سیکل‌های تجاری جدید به وسیله اندازه‌گیری و شبیه سازی یک مدل تصادفی ساده AS-AD روشن خواهد شد. علاوه بر آن، چهارچوب جدید AS-AD در اقتصاد باز تعمیم خواهد یافت به نحوی که دانشجویان با مشکلات هدف‌گذاری تورم در نظام نرخ ارز شناور آشنا شوند.

۵- کمبودهای کتاب

در بحث مدل‌های رشد، مدل‌های اساسی مانند مدل رشد رمزی و مدل بین نسلی دیاموند بررسی نشده‌اند. بررسی کامل و فهم عمیق این مدل‌ها نیازمند تکنیک‌های ریاضی فراتر از این کتاب می‌باشد. به علاوه، مدل‌های رمزی و دیاموند از موضوعات اصلی در متون پیشرفته می‌باشد. در این کتاب فضای مناسبی به مدل سولو و تعمیم‌های گوناگون آن اختصاص یافته است به نحوی که بتوان نشان داد که چگونه این مدل ساده در واقع می‌تواند حقایق موجود رشد اقتصادی را تفسیر کند و از طرفی زمینه مطالعه مدل‌های پیشرفته‌تر را فراهم می‌آورد.

یکی از معایب عدم بررسی مدل‌های دیاموند و رمزی این است که تحلیل ما از بدهی عمومی باید نسبتاً ساده باشد. فصل ۱۵ قید بودجه دولتی بین دوره‌ای را در یک مدل دو دوره‌ای معرفی می‌کند تا بتواند مبنایی برای بحث معادل‌سازی ریکاردویی باشد؛ لذا بررسی عمیق‌تر بدهی دولتی در متون پیشرفته‌تر خواهد بود.

در مبحث نوسانات کوتاه‌مدت موضوع حتی نسبت به تئوری رشد اقتصادی مشکل‌تر است زیرا توافق عمومی کمتری در خصوص بهترین روش مدل‌سازی سیکل‌های تجاری وجود دارد. در این کتاب از طریق مدل اساسی AS-AD و تعمیم‌های آن برای فهم سیکل‌های تجاری استفاده می‌شود. بنابراین گستره گوناگون مدل‌های کوتاه‌مدت ارائه نخواهد شد بلکه نشان خواهیم داد که چگونه مدل سولو با رشد تصادفی کارایی می‌تواند سیکل‌های تجاری واقعی را ایجاد کند. در این رابطه ما چهارچوب مرجع AS-AD را در مقابل نظریه سیکل تجاری واقعی قرار خواهیم داد به نحوی که دانشجویان از مباحث مربوط به تئوری نوسانات کوتاه‌مدت آگاه شوند.

۶- خلاصه‌ای از مباحث کتاب

مباحث کتاب در دو جلد تهیه شده است. کتاب اول اقتصاد را در بلندمدت بررسی می‌کند که شامل رشد اقتصادی و بیکاری ساختاری است. در بخش اول مدل‌های رشد اساسی سولو در زمینه انباشت سرمایه و ثروت در اقتصادهای باز و بسته معرفی می‌شود. در بخش دوم پیشرفت تکنولوژی وارد مدل می‌شود به طوری که ابتدا مدل سولو با پیشرفت تکنولوژی برون‌زا معرفی می‌شود و سپس مدل در چهارچوب معرفی سرمایه انسانی و کمبود منابع طبیعی تعمیم می‌یابد. در بخش سوم مدل رشد درون‌زا معرفی می‌شود. این بخش با مدل‌هایی شروع می‌شود که بر اساس ایده اثرات خارجی مثبت و بازدهی فزاینده در سطح کلان می‌باشد. سپس در این بخش مدلی از نوع مدل رومر با بخش R&D درون‌زا معرفی می‌شود. تمرکز بخش چهارم به بیکاری ساختاری بلندمدت می‌باشد. بعد از مباحث اولیه نظری در خصوص بیکاری اصطکاکی، نظریه دستمزد کارا و مدل اتحادیه در بازار کار بیان می‌شود.

جلد دوم شامل تحلیل نوسانات کوتاه‌مدت می‌باشد. در بخش پنجم اجزاء ساختاری مدل کوتاه‌مدت معرفی و توسعه می‌یابد. سپس با استفاده از ابزار ریاضی ساده، نظریه سیکل زندگی و درآمد دائمی مصرف و تئوری q توپین در مورد سرمایه‌گذاری بیان می‌شود تا بتوان نقش بازار سهام را در اقتصاد بیان کرد. فصل تقاضای کل، نظریات مصرف و سرمایه‌گذاری را معرفی می‌کند و سیاست پولی را برای استخراج منحنی تقاضای کل تشریح می‌کند. به دنبال این فصل، فصلی در خصوص عرضه کل خواهد آمد که منحنی

فیلیپس همراه با انتظارات مبتنی بر مبانی خرد و منحنی عرضه کل از نظریات بازار کار و در تطابق با مبانی بخش چهارم استخراج می‌شود.

بخش ششم اجزای معرفی شده را کنار یکدیگر قرار می‌دهد تا مدل اساسی و پویای $AS-AD$ را در اقتصاد بسته معرفی کند. این مدل (همراه با اضافات گوناگون) برای تحلیل نوسانات کوتاه‌مدت و سیاستهای تثبیتی بهینه همراه با انتظارات مورد استفاده قرار می‌گیرد. این بخش با روشنگری در خصوص موضوعات مربوط به اعتبار سیاستگزاری‌ها و مسائل و مشکلات ناشی از وقفه‌های زمانی و عدم اطمینان در خصوص سیاستهای تثبیتی به پایان می‌رسد.

سرانجام بخش هفتم مدل $AS-AD$ را به اقتصاد باز تعمیم می‌دهد به این صورت که متغیرهای مدل را در جهت مطالعه اثرات تکانه‌ها و سیاستهای اقتصاد کلان در نظام نرخ ارز شناور و ثابت توسعه می‌دهد. بر این مبنا، فصل آخر انتخاب نظام ارزی را بحث می‌کند و با یک بررسی خلاصه از نظریه منطقه ارزی بهینه پایان می‌یابد.

